

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-700.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY HISTORIA – POZIOM ROZSZERZONY

TEST DIAGNOSTYCZNY

TERMIN: **marzec 2021 r.**

CZAS PRACY: **do 210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 36 stron (zadania 1–26).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

EHIP-R0-**700**-2103

Zadanie 1. (0–1)

Opis kariery Ameniego

Byłem uprzejmy i bardzo umiłowany, byłem rządcą umiłowanym przez miasto. Kontrolowałem wszystkie daniny należne domowi królewskiemu. [...] Z tego powodu byłem chwalony w pałacu. Wszystkie ich (pasterzy) daniny dostarczałem do domu królewskiego. [...] Cały nom Antylopy pracował intensywnie pod moim kierownictwem [...]. Kiedy był okres głodu, kazałem zorać wszystkie pola nomu [...] i zachowałem przez to ludność przy życiu, dając jej jeść, tak że nie było nikogo głodnego. [...] Potem były znów wylewy Nilu i przynosiły bogate zbiory, a mimo to nie kazałem oddać zaległych danin z pól.

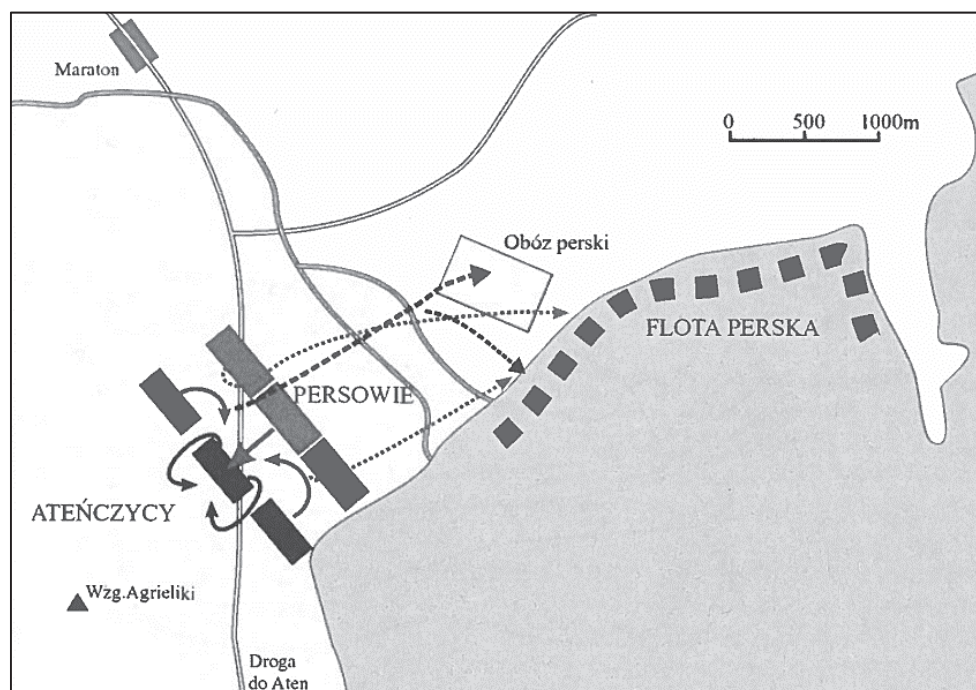
Na podstawie: G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe*, Kraków 2001, s. 22–23.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W cytowanym tekście źródłowym jest przedstawiona kariera kapłana.	P	F
2.	Opisane w tekście warunki naturalne pomagały tworzeniu systemu nawadniającego.	P	F
3.	Opisany w tekście nom był gospodarstwem rolnym.	P	F

Zadanie 2.

Źródło 1. Plan bitwy

Z. Ryniewicz, *Leksykon bitew świata*, Warszawa 2008, s. 325.

Źródło 2. Opis działań władcy

Zaprowadziwszy w Grecji spokój, Filip kazał zwołać do Koryntu przedstawicieli wszystkich państw w celu uregulowania aktualnych spraw. Tam ustanowił dla Grecji prawa pokoju, w zależności od zasług każdego państwa. Spośród nich wybrał ogólną radę [...]. Ustalono następnie dla każdego państwa kontyngent wojskowy, który miał wspierać króla w razie jakiegoś ataku albo pod jego wodzą iść na wojnę przeciw innym. Nie było bowiem wątpliwości, że te przygotowania są skierowane przeciw imperium perskiemu.

Na podstawie: G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe*, Kraków 2001, s. 150–151.

Zadanie 2.1. (0–1)

Zdecyduj, czy wydarzenia przedstawione w źródle 2. były skutkiem bitwy przedstawionej w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła 1. i 2.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2.2. (0–1)

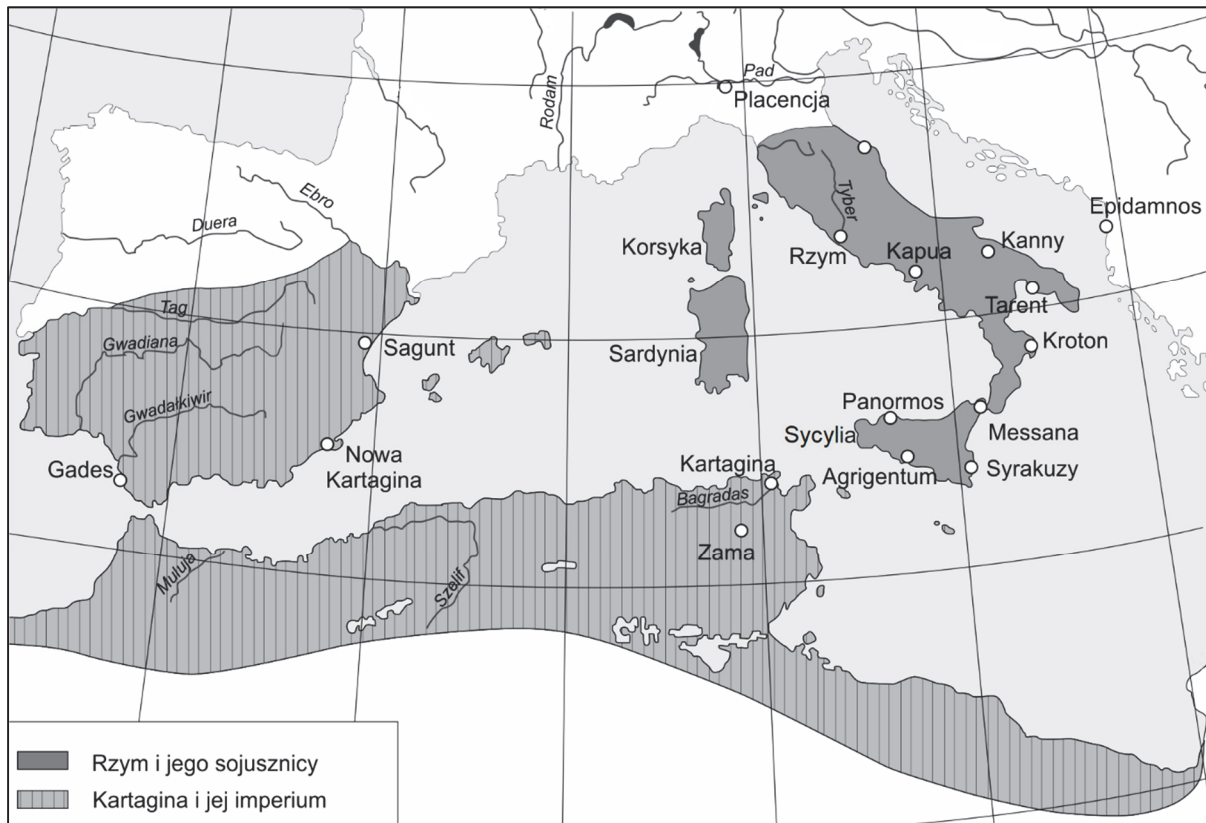
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

W bitwie przedstawionej na planie (źródło 1.) dowódcą wojsk greckich był

- A. Temistokles.
- B. Leonidas.
- C. Miltiades.
- D. Perykles.

Zadanie 3. (0–1)

Mapa zasięgu wpływów starożytnego Rzymu i Kartaginy

Na podstawie: M. Jaczynowska, M. Pawlak, *Starożytny Rzym*, Warszawa 2011, s. 72.

Napisz dwa argumenty na potwierdzenie tezy, że mapa przedstawia ziemie, które miał Rzym i Kartagina przed wybuchem II wojny punickiej.

- .....
- .....

Zadanie 4.

Źródło 1. Opis wydarzenia

Tego dnia najświętszego narodzenia Pana, gdy król podczas mszy przed ołtarzem błogosławionego Piotra apostoła wstał do modlitwy, papież Leon włożył koronę na jego głowę i cały lud rzymski zawołał: „Karolowi Augustowi przez Boga koronowanemu, potężnemu i pokojowemu cesarzowi rzymskiemu, życie i zwycięstwo”.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 69.

Źródło 2. O pozycji króla w jednym z państw

Skarb i rządy państwem należały do przełożonych pałacu, zwanych majordomami, którzy mieli najwyższą władzę. Król nosił długie włosy i nieostrzyżoną brodę, zasiadał na tronie i udawał panującego; wysłuchiwał posłów i udzielał im odpowiedzi jakoby z własnej woli, lecz to, co mówił, było wyuczone albo nakazane. Poza bezużytecznym tytułem króla i niepewnym utrzymaniem, które mu wyznaczał przełożony dworu, jedyną jego własnością była posiadłość ziemska przynosząca bardzo mały dochód.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego* [...], t. 1, Gdańsk 1999, s. 51.

Zadanie 4.1. (0–1)

Zdecyduj, czy źródła 1. i 2. dotyczą dziejów tego samego państwa. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tych dwóch źródeł.

Odpowiedź : .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4.2. (0–1)

Wyjaśnij polityczne znaczenie wydarzenia opisanego w źródle 1.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Źródło 1. Fragment kroniki średniowiecznej

Po poświęceniu bazyliki gnieźnieńskiej i po odzyskaniu przez Zbigniewa łaski ojcowskiej, książę Władysław oddał dowództwo wojska synom i wysłał ich na wyprawę na Pomorze. Oni zaś odszedłszy, zawrócili z drogi z niczym. Wobec tego ojciec, podejrzewając (w tym) coś, natychmiast podzielił pomiędzy nich królestwo, jednakże nie oddał głównych stolic państwa. Lecz co przy podziale każdy z nich dostał trudno byłoby wyliczać.

Na podstawie: Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, Wrocław 1989, s. 73–74.

Źródło 2. Opis wydarzenia

Gdy poczuł, że niedługo umrze, poleca spisać dokumenty testamentowe. Przekazuje w nich w spadku synom i to, co osiągnięte zasługami przodków, i następstwo w królestwie, wyznaczając stałe granice dzielnic, w ten sposób, że najstarszy ma mieć i księstwo dzielnicy krakowskiej, i władzę zwierzchnią.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 104.

Udowodnij, że źródło 2. dotyczy jednego z synów, o których mowa w źródle 1. W odpowiedzi odwołaj się do źródła 1. i 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Opis sytuacji

Słabe wewnętrznie państwo nie mogło walczyć o przyłączenie Pomorza. Przeszkadzały w tym dwa państwa sąsiedzkie, zakon krzyżacki i Czechy popierane przez Rzeszę Niemiecką i papieżstwo awiniońskie. Skończył się (przedłużany wielokrotnie) rozejm z Krzyżakami. Wojny udało się uniknąć, gdyż król oddał spór z Zakonem o Pomorze pod sąd królów Czech i Węgier.

Na podstawie: F. Kiryk, J. Ryś, *Wielka historia Polski 1320–1506*, Kraków 1999, s. 27, 30.

Rozpoznaj władcę Polski, za którego rządów była opisana w źródle sytuacja. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w tekście.

Władca: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....

Zadanie 7. (0–1)

Fragment dokumentu

[Wtedy] książę z wszystkimi braćmi swymi jeszcze nie chrzczonymi, krewniakami, szlachcicami, ziemianami, z wyższymi i najniższymi w swoich krajach zamieszkałymi, wiarę świętego rzymskiego Kościoła [chce] przyjąć [...].

[...] [K]siążę przyrzeka wszystkie skarby swe złożyć i wydać na odzyskanie strat państw obojga [...]. A to tylko jeżeli, też pani Węgier córkę swą [...], królowę polską przyrzeczoną, odda mu w małżeństwo.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 195–196.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę i rok wydarzenia, do którego odnosi się fragment dokumentu.

Nazwa: .....

Rok: .....

Zadanie 8.

Źródło 1. Fragment dokumentu

Niepotrzebnego sołtysa pan w dziedzictwie mając albo nieposłusznego może rozkazać mu sołectwo jego sprzedać, który gdyby nie mógł mieć nabywcy, wtedy ten dziedzic z sołtysem powinien i są obowiązani przyjść przed sędziego ziemskiego i przyjąć oraz wybrać dwie osoby [mądre], które ocenią ile kosztuje to sołectwo i podają jego cenę panu do zapłacenia. I tak pan po zapłaceniu tych pieniędzy dla siebie sołectwo otrzyma.

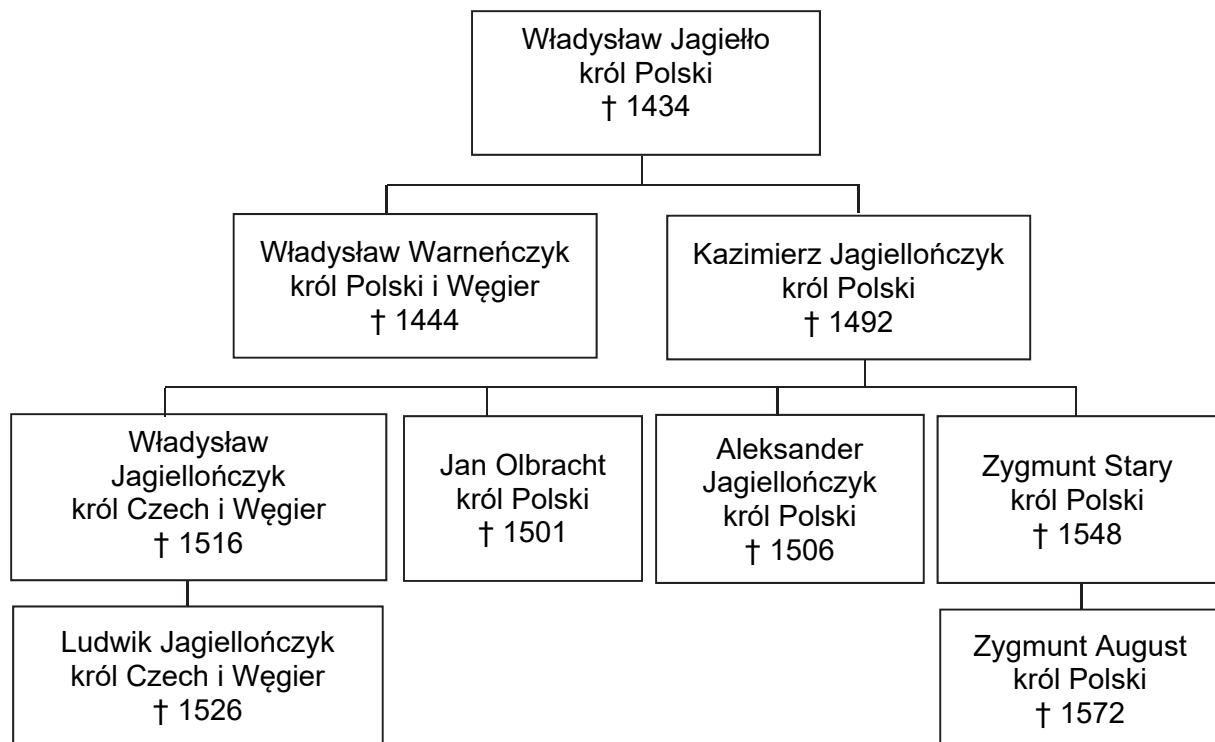
Na podstawie: *Wiek [...] w źródłach. [...]*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 187.

Źródło 2. Fragment dokumentu

[Z]a radą i zgodą wszystkich panów rady naszych obojga stanów oraz posłów ziemskich królestwa naszego [...] postanawiamy [...], aby wszyscy i pojedynczy chłopci [...] zarówno naszych, jak i naszych poddanych [...], którzy przedtem nie pracowali jednego dnia w tygodniu, nam i swoim panom z każdego łanu jeden dzień tygodniowo odpracowywali i do odpracowywania byli zobowiązani.

M. Ferenc, *Epoka nowożytna. Teksty źródłowe*, Kraków 2001, s. 79.

Źródło 3. Tablica genealogiczna Jagiellonów [fragment]

† – data śmierci

Na podstawie: T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013, s. 746.

Zadanie 8.1. (0–1)

Uzasadnij, podając dwa argumenty, że decyzje zawarte w dokumentach w źródle 1. i 2. prowadziły do wzmocnienia pozycji szlachty.

- .....
- .....

Zadanie 8.2. (0–1)

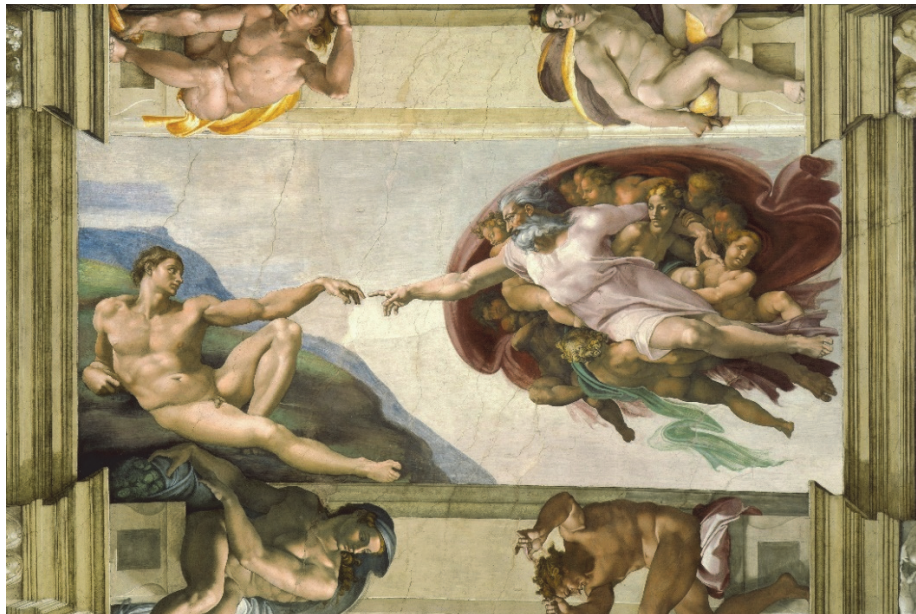
Przyporządkuj cytowanym w źródle 1. i 2. dokumentom władców, którzy je wydali. Odpowiedzi wybierz ze źródła 3. i zapisz poniżej.

Dokument ze źródła 1.: .....

Dokument ze źródła 2.: .....

Zadanie 9. (0–1)

Przykład fresku

<https://pl.wikipedia.org>

Podaj nazwę stylu w sztuce, dla którego reprezentatywny jest fresk. Odpowiedź uzasadnij, podając dwie widoczne cechy tego stylu.

Nazwa stylu: .....

Uzasadnienie:

- .....
- .....

Zadanie 10.

Fragment dokumentu

Chociaż Jego Królewska Mość sprawiedliwie i zgodnie z prawem jest i powinien być uważany za najwyższą głowę Kościoła [...] i za takiego jest przyjmowany przez duchowieństwo tego królestwa na jego zjazdach, ale jeszcze dla utrwalenia i zatwierdzenia tego i dla wzmocnienia religii Chrystusowej w granicach królestwa [...] oraz aby usunąć wszystkie błędy, herezje i inne nadużycia i niech będzie postanowione przez autorytet obecnego parlamentu to, że [...] król, jego dziedzice i następcy [...] mają być uważani za jedyną głowę na ziemi Kościoła w Anglii.

Na podstawie: *Wiek [...]*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 130–131.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę tego dokumentu.

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wystawcą tego dokumentu był władca pochodzący z dynastii Plantagenetów.	P	F
2.	Z tekstu dokumentu wynika, że Kościół w Anglii nie podlega władzy papieża.	P	F
3.	W dokumencie są odwołania do zasady predestynacji.	P	F

Zadanie 11. (0–1)**Tabela. Obroty i saldo morskiego handlu zagranicznego Elbląga w latach 1587–1698**

Lata	Obroty			Saldo
	ogółem	import	eksport	
	w tysiącach złotych polskich			
1587	2068,4	1531,6	536,8	-994,8
1594	1023,3	631,8	391,5	-240,3
1597	1435,5	810,3	625,2	-185,1
1599	1176,0	689,0	487,0	-202,0
1600	1197,5	830,9	366,6	-464,3
1615	1163,7	698,5	465,2	-233,3
1616	1094,7	698,9	395,8	-303,1
1618	1293,3	615,7	677,6	+61,9
1619	1348,3	700,0	648,3	-51,7
1620	1462,8	590,5	872,3	+281,8
1638	1396,2	212,0	1184,2	+972,2
1647	661,8	133,5	528,3	+394,8
1648	875,8	105,7	770,1	+664,4
1664	162,5	14,6	147,9	+133,3
1668	405,8	17,5	388,3	+370,8
1673	220,3	3,2	217,1	+213,9
1674	560,9	6,0	554,9	+548,9
1675	547,3	12,2	535,1	+522,9
1676	556,2	16,3	539,9	+523,6
1677	870,5	35,5	835,0	+799,5
1683	1027,3	43,8	983,5	+939,7
1686	1268,2	119,0	1149,2	+1030,2
1690	345,3	13,3	332,0	+318,7
1694	657,9	20,3	637,6	+617,3
1695	280,1	2,1	278,0	+275,9
1698	1274,5	53,0	1221,5	+1168,5

Historia Polski w liczbach, t. 2, Warszawa 2006, s. 151.

Na podstawie danych z tabeli i własnej wiedzy oceń prawdziwość zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W XVII wieku najwyższe obroty Elbląga w handlu zagranicznym były w czasie rządów Władysława IV Wazy.	P	F
2.	W okresie między początkiem a końcem rządów Jana II Kazimierza w Rzeczypospolitej, w Elblągu bardziej zmniejszyła się wartość obrotów w imporcie niż eksporcie.	P	F
3.	Najwyższe dodatnie saldo w handlu zagranicznym Elbląg miał w czasie rządów Jana III Sobieskiego.	P	F

Zadanie 12.2. (0–1)

Podaj, jaki był polityczny skutki konfederacji, o której wspomniała Katarzyna II w liście do polskiego króla.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Fotografie fasad kościołów

A.

B.

<https://polska-org.pl>; <https://pl.wikipedia.org>

Zdecyduj, na której fotografii – A czy B – został przedstawiony budynek charakterystyczny dla stylu klasycystycznego. Odpowiedź uzasadnij, podając dwie widoczne cechy tego stylu.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie:

- .....
- .....

Zadanie 14.

Źródło 1. Fragment konstytucji

Artykuł 1. Królestwo Polskie jest na zawsze połączone z Cesarstwem Rosyjskim. [...]

Artykuł 3. Korona Królestwa Polskiego jest dziedziczną w Osobie Naszej i Naszych Potomków, dziedziców i następców, [według] porządku następstwa ustanowionego dla Tronu Rosyjskiego. [...]

Artykuł 5. Król w przypadku swojej nieprzytomności [wybierze] Namiestnika, który [musi] mieszkać w Królestwie.

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach*. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 77.

Źródło 2. Monety

<https://pl.wikipedia.org>

Zadanie 14.1. (0–1)

Zdecyduj, na której z monet ukazanych w źródle 2. – A czy B – jest godło państwa, którego konstytucję zacytowano w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu i wybranej monety.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Namiestnikiem opisanym w art. 5 cytowanej konstytucji był

- A. księżę Adam Jerzy Czartoryski.
- B. wielki księżę Konstanty.
- C. gen. Józef Zajączek.
- D. Nikołaj Nowosilcow.

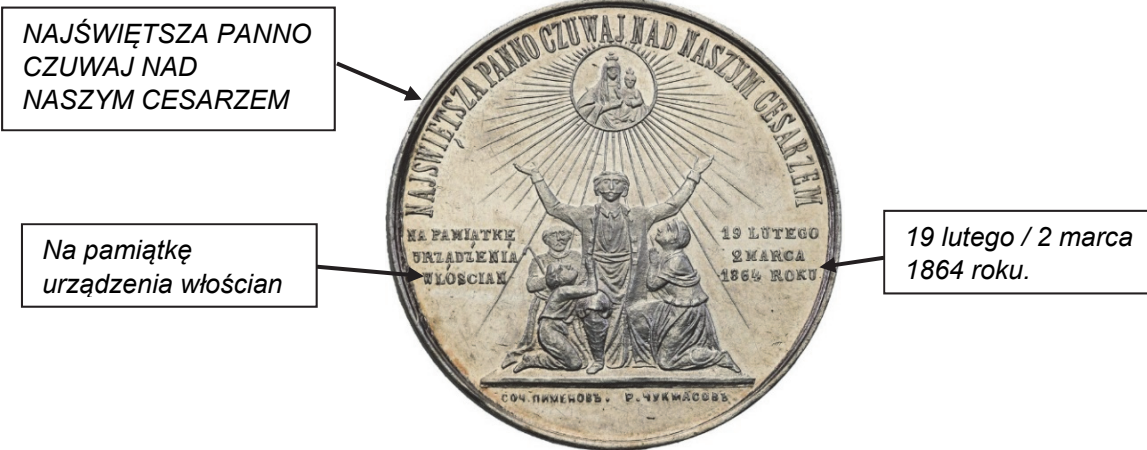
Zadanie 15.

Źródło 1. Fragment dokumentu

Komitet Centralny Narodowy ogłasza wszystkich synów Polski [...] wolnymi i równymi obywatelami kraju. Ziemia, którą Lud rolniczy [miał] dotąd na prawach czynszu lub pańszczyzny, [jest] od tej chwili bezwarunkową jego własnością, dziedzictwem wieczystym. Właściciele poszkodowani wynagrodzeni będą z funduszków Państwa. Wszyscy [...] [walczący w obronie] kraju, lub w razie [...] śmierci na polu chwały, rodziny ich, otrzymują z dóbr narodowych [część] obronionej od wrogów ziemi.

Na podstawie: A. Garlicki, *Historia 1815–1939*, Warszawa 2003, s. 119.

Źródło 2. Medal pamiątkowy

[https://archiwum\[...\]pl](https://archiwum[...]pl)

Zadanie 15.1. (0–1)

Zdecyduj, czy zaprezentowany w źródle 2. medal powstał na pamiątkę wydarzeń opisanych w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła 1. i 2.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego na medalu są dwie daty.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.

Źródło 1. Fragment pamiętników Bismarcka

Z telegramu [...] wynikało, że jego królewska mość ustępował [żądaniom] Francji. Zwróciłem się do Moltkego z pytaniem, czy cokolwiek nastąpi, możemy się spodziewać zwycięstwa. „Tak” – odpowiedział. „A więc – rzekłem – zaczekajcie chwilę”. Usiadłem przy stole, wziąłem telegram królewski i [skróciłem] dwieście wyrazów [do dwudziestu], nic nie zmieniając ani dodając. Był to ten sam telegram [...]. Był tylko krótszy, [...] i stanowczy. [Taki telegram] podałem Moltkemu i Roonowi. „Jak wam się teraz podoba?” – zapytałem. „Znakomita – zawołali. – Doskonała!” [...]. Sprawa się udała. Francuzów [ten skrócony] telegram, ogłoszony w dziennikach, doprowadził do rozpaczy; kilka dni później wypowiedzieli wojnę.

Na podstawie: A. Garlicki, *Historia 1815–1939*, Warszawa 2003, s. 159–160.

Źródło 2. Proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – obraz autorstwa Antona von Wenera

<https://upload.wikimedia.org>

Wyjaśnij związek przyczynowo-skutkowy między wydarzeniem opisanym w źródle 1. a wydarzeniem ukazanym na obrazie.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17.

Źródło 1. Fragment raportu

Dziś, około godziny 10 rano, [...] [zaczęli] się zbierać robotnicy w celu – jak ogłosił o. Georgij Gapon – pójścia na Plac Zamkowy dla wręczenia cesarzowi petycji. [...] Nie zwracając uwagi na [...] ataki kawalerii, tłum nie rozchodził się, ale [szedł] naprzód. [...] [Wojsko zaczęło strzelać] [...] padło na miejscu 10 zabitych i około 20 rannych. W liczbie poszkodowanych [są] [...] robotnicy niosący portrety Ioh Wysokości.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 2, Toruń 1994, s. 83.

Źródło 2. Fragment depechy

W [czasie wielkich walk] z wrogiem zewnętrznym [...] Pan Bóg raczył zesłać nowe ciężkie doświadczenia na Rosję. [Rozpoczęte] przez naród niepokoje wewnętrzne grożą [złym] wpływem na dalsze prowadzenie wojny. [...] [B]liska jest godzina, gdy dzielna armia nasza wspólnie ze wspaniałymi sprzymierzeńcami naszymi zdoła ostatecznie [pokonać] wroga. W tych decydujących dla życia Rosji dniach [...] uznaliśmy, [że najlepszą decyzją będzie abdykacja z] tronu Państwa Rosyjskiego.

Na podstawie: *Wiek XX w źródłach*. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 34.

Zadanie 17.1. (0–1)

Zdecyduj, czy źródła 1. i 2. odnoszą się do wydarzeń z okresu tej samej rewolucji. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 17.2. (0–1)

Wyjaśnij, kogo autor cytowanej w źródle 2. depechy nazywa sprzymierzeńcami.

.....
.....

Zadanie 18. (0–1)

Źródło 1. Fragment wspomnień

Oczywiście po przegranej wojnie łatwo jest doszukiwać się błędów politycznych i nieprawidłowych [decyzji]. Rewolucja z zewnątrz była możliwa. Europa kapitalistyczna była wstrząśnięta do głębi i, gdyby nie błędy strategiczne, nie nasza przegrana na polu walki, to być może, [dzięki wojnie z Polską udałoby się połączyć] rewolucję październikową [...] z rewolucją zachodnioeuropejską.

Na podstawie: W. Pronobis, *Polska i świat w XX wieku*, Warszawa 1996, s. 66.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wojny, o której mowa we wspomnieniach.

.....

Zadanie 19. (0–2)

Plakat z 1921 roku

<https://jbc.bj.uj.edu.pl>

Wyjaśnij ideę plakatu. W odpowiedzi odwołaj się do dwóch elementów graficznych i wydarzenia z roku jego powstania.

.....

.....

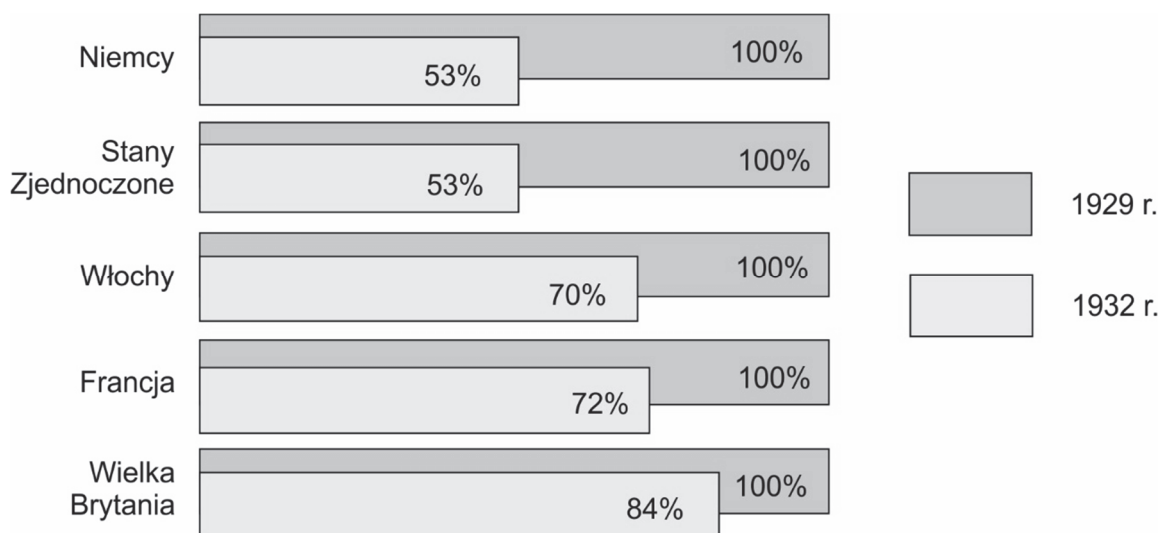
.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–1)

Wykres. Produkcja przemysłowa w wybranych krajach

A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1871–1939*, Warszawa 1999, s. 229.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę zjawiska społeczno-gospodarczego, do którego nawiązuje wykres. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21.

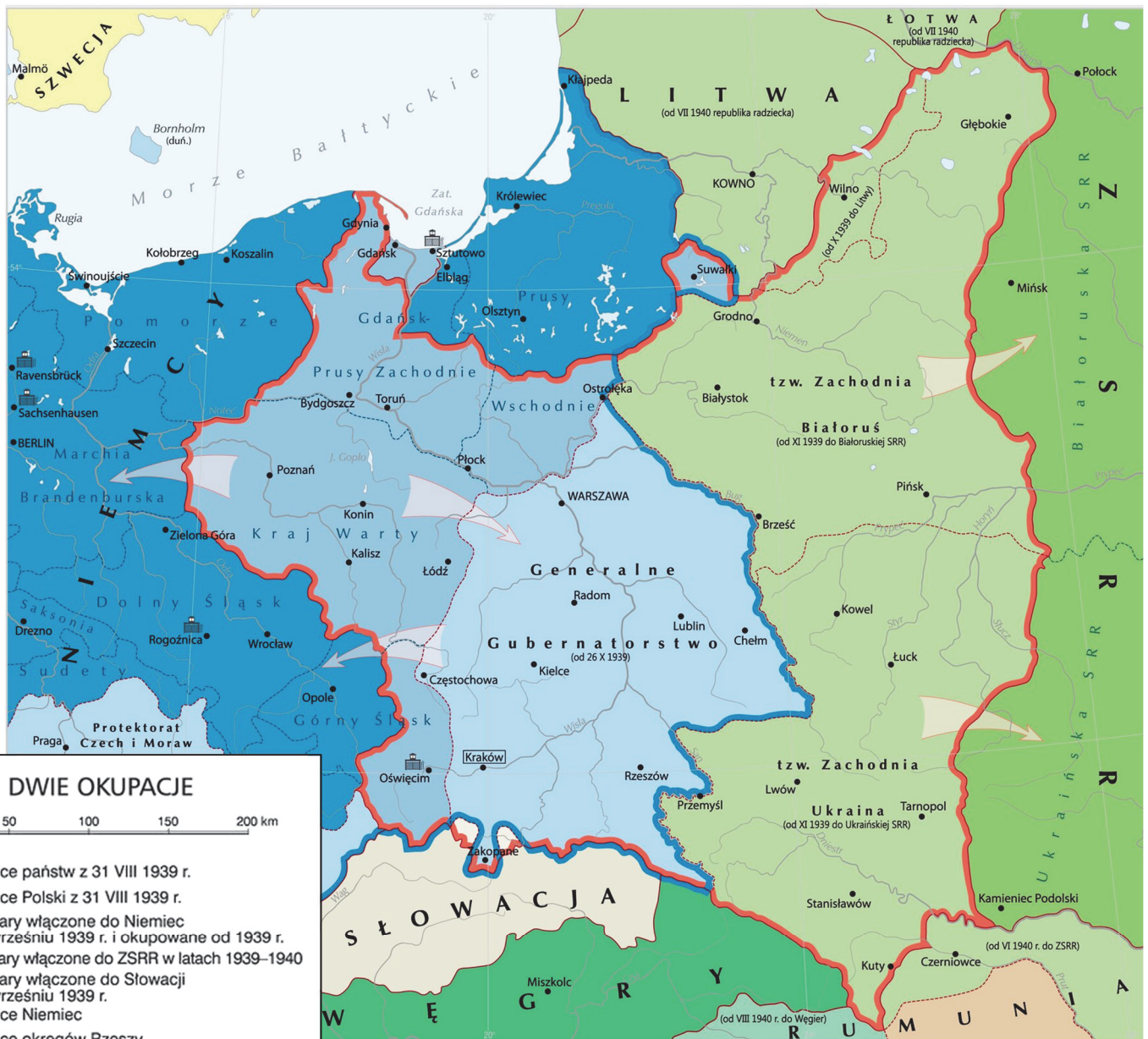
Źródło 1. Fragment dokumentu

1. W wypadku nastąpienia terytorialnych lub politycznych zmian na terenach należących do państw bałtyckich (Finlandia, Estonia, Łotwa i Litwa) północna granica Litwy stanowić będzie granicę pomiędzy strefami interesów Niemiec i ZSRR. W związku z tym [te dwa państwa] uznają interesy Litwy w rejonie Wilna.

2. W razie zmian terytorialnych i politycznych na obszarach należących do państwa polskiego, strefy interesów Niemiec i ZSRR będą rozgraniczone mniej więcej wzdłuż linii rzek Narwi, Wisły i Sanu.

<http://www.1939.pl>

Źródło 2. Mapa Polski pod okupacją

<https://epodreczniki.pl>

Zadanie 21.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę traktatu, którego postanowienia zacytowano w źródle 1.

.....

Zadanie 21.2. (0–1)

Zdecyduj, czy na mapie są pokazane ustalenia zawarte w cytowanym w źródle 1. dokumencie. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie:

- .....
- .....

Zadanie 21.3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Przedstawiona na mapie granica niemiecko-radziecka została zlikwidowana na skutek operacji o kryptonimie

- A. *Overlord.*
- B. *Fall Weiss.*
- C. *Market-Garden.*
- D. *Fall Barbarossa.*

Zadanie 22.

Źródło 1. Fragment odezwy

Żołnierze [...]!

Rozkazuję Wam [...] prowadzić dzieło naszych bohaterów spod Kutna, Warszawy, Westerplatte, Kocka. Pomścimy śmierć milionów naszych rodaków poległych w walce i wymordowanych przez [hitlerowców]. Nadal, tak jak i poprzednio, bijcie i niszczone każdy [...] oddział niemiecki.

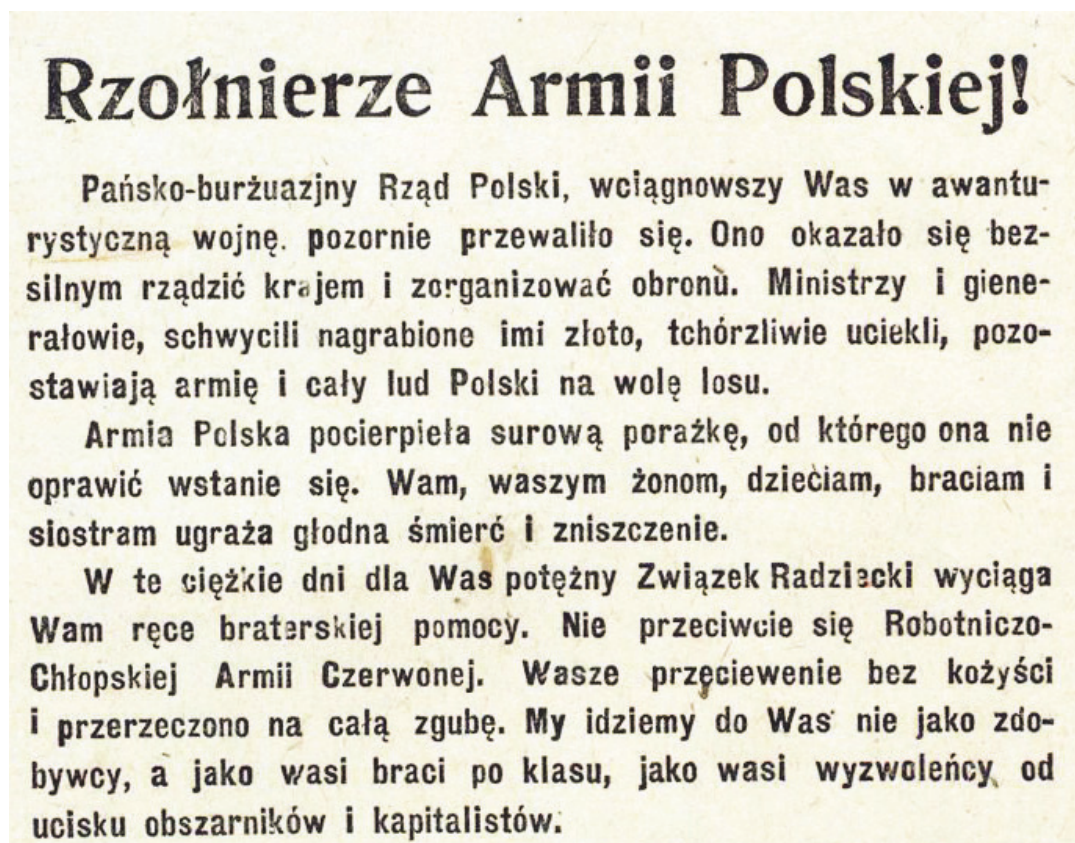
Zwycięska Armia Sowiecka idzie w ślad za odchodzącymi Niemcami jako sprzymierzeniec naszych wielkich Aliantów. Wierzmy, że uszanuje nasze umiłowanie ojczyzny. Jej Wolność, Niepodległość i Niepodzielność.

Spotykamy Armię Sowiecką jako sprzymierzeńca naszych Aliantów [...]. Polecam Dowódcom Oddziałów [...] przy spotkaniu Armii Sowieckiej ujawnić się celem uzgodnienia akcji wojskowej w walce ze wspólnym wrogiem.

Dowódca Okręgów Wileńskiego i Nowogrodzkiego – Wilk

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego [...]*, Gdańsk 2002, t. 2, s. 258.

Źródło 2. Fragment sowieckiej ulotki propagandowej (pisownia oryginalna)

<https://polskiemiesiace.ipn.gov.pl>

Zadanie 22.1. (0–1)

Zdecyduj, czy źródło 1. i 2. dotyczą tego samego momentu z okresu II wojny światowej. Odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 22.2. (0–1)

Oceń, czy sformułowane przez autora odezwy ze źródła 1. oczekiwania względem postawy Armii Sowieckiej się spełniły. Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 23. (0–1)

Wiersz satyryczny

Cóż to za szkatułka¹?
Wrzucasz: Mikołajczyk,
wyjmujesz: Gomułka.

¹Szkatułka – pudełko

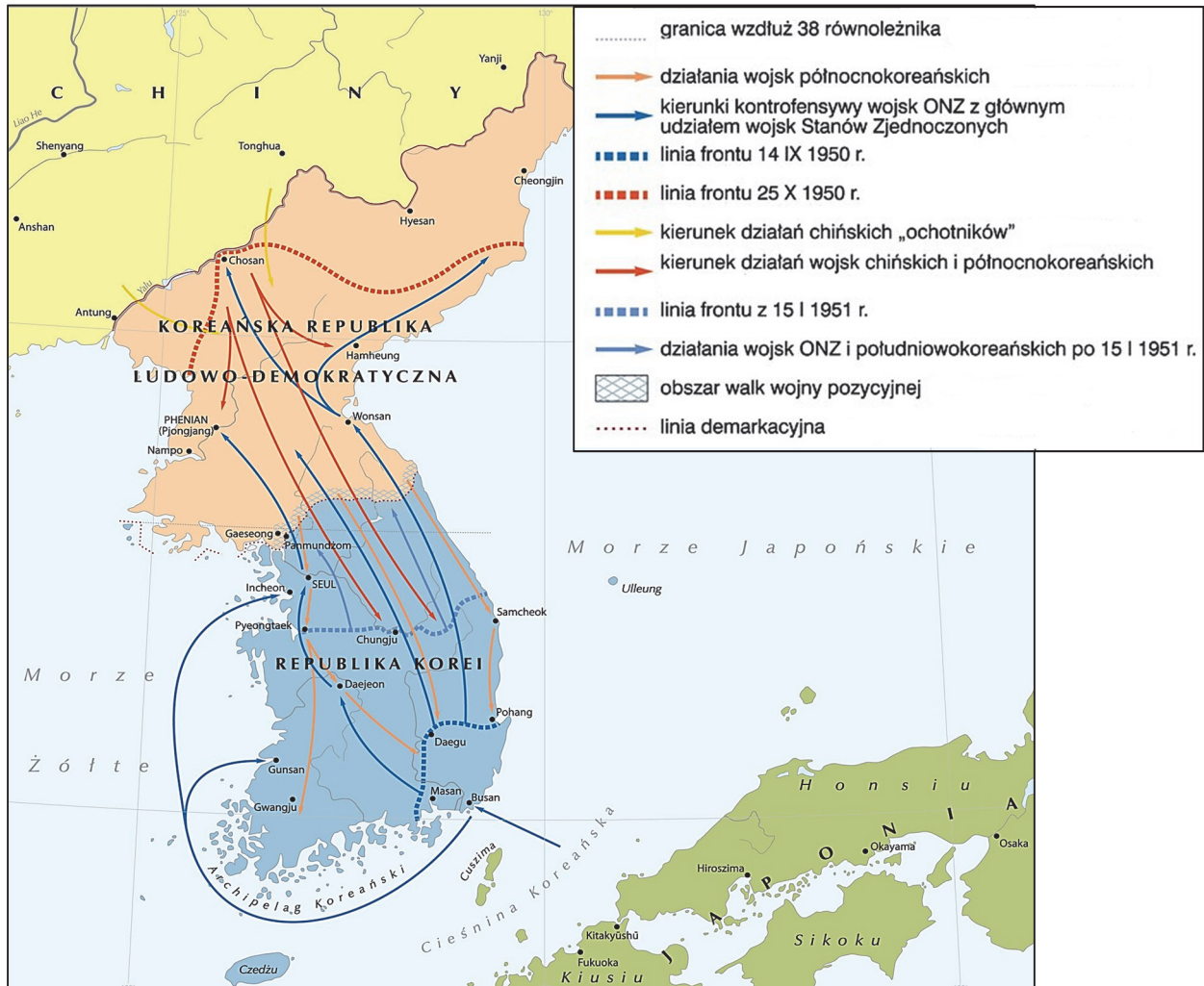
F. Kiryk, *Wielka historia Polski po 1956*, Kraków 2001, s. 100.

Wyjaśnij, w kontekście jakiego wydarzenia historycznego powstał cytowany wiersz.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 24.

Źródło 1. Mapa

<https://epodreczniki.pl>

Źródło 2. Fragment wypowiedzi sowieckiego polityka

[O] zainstalowaniu rakiet z głowicami jądrowymi [...] [pomyślałem] podczas wizyty w Bułgarii. [...] Myślałem tak: jeśli zainstalujemy rakiety potajemnie oraz jeśli Stany Zjednoczone odkryją te rakiety po ich zainstalowaniu i przygotowaniu do ataku, Amerykanie pomyślą dwa razy zanim spróbują zlikwidować nasze instalacje za pomocą środków militarnych.

Na podstawie: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia* [...], Wrocław 1999, s. 17.

Zadanie 24.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Autorem cytowanej w źródle 2. wypowiedzi jest

- A. Józef Stalin.
- B. Nikita Chruszczow.
- C. Leonid Breżniew.
- D. Michaił Gorbaczow.

Zadanie 24.2. (0–1)

Zdecyduj, czy źródła 1. i 2. dotyczą tego samego konfliktu z okresu zimnej wojny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tych dwóch źródeł.

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–1)

Ulotka

E. Kiryk, *Wielka historia Polski* [...], t. 10, Kraków 2001, s. 199.
F.

Uzasadnij, podając dwa argumenty, że ulotka powstała w środowisku polskiej opozycji demokratycznej. W odpowiedzi odwołaj się do jej elementów graficznych.

- .....
- .....

Zadanie 26. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Scharakteryzuj przejawy i oceń konsekwencje romanizacji Europy.
2. Scharakteryzuj łaciński, bizantyjski i arabski krąg kulturowy we wczesnym średniowieczu (do X wieku). W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
3. Scharakteryzuj i oceń dzieło Sejmu Wielkiego.
4. Scharakteryzuj genezę oraz społeczno-gospodarcze skutki europejskiego kolonializmu w XIX wieku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 28–29).
5. Porównaj genezę, przebieg i skutki protestów społecznych w Polsce w roku 1956 i roku 1968.

Materiały źródłowe do tematu 2.

Źródło A. *Chrzest Chlodwiga* – iluminacja ze średniowiecznego manuskryptu

<https://www.akg-images.com>

Źródło B. Al-Gazali o wartości świętej wojny

Powiedział też prorok: „Kto [zgadza się] się na Allaha jako pana i na islam jako religię, i na Mohammeda jako proroka, temu należy się raj”. Podało się to Abu Saidowi i prosił proroka by mu powtórzył. Prorok powtórzył i dodał: „Jest jeszcze co innego, przez co Allah wywyższa swego sługę o sto stopni tak odległych od siebie jak niebo od ziemi”.

– „I cóż to takiego, proroku?” – „Święta wojna!”.

Wiek V–XV w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 24.

Źródło C. Justynian I Wielki na mozaice kościoła w Rawennie

<https://pl.wikipedia.org>

Źródło D. Minuskuła karolińska

CITUR MARTINUS .
SABBARIAE . PAN NONIARU .
OPPIDO . ORIUNDUS FUIT .
Sed in Italia acini altus ē . paren-
tibus secundum saeculi dignitatem . Non
in fimis . gentilib: tamen . pater ei miles
primū . post tribunus militū fuit . Ipse ar-
mata militiā in adolescentia secutus . in
scolares alas . sub rege constantio . dein
sub iuliano c . esare militavit . Non tamen
sponte . quia a primis fere annis . diuinā po-
tius seruitutē . sacra in lustris pueri in spi-

<https://pl.wikipedia.org>

Źródło A. Karykatura *Krojenie chińskiego ciasta*

<https://www.aup.nl>

Źródło B. Eyre Crowe, *Tajne memorandum*

[M]arzenie o imperium kolonialnym [było] głęboko w świadomości Niemców. [...] [O]gół wykształconej i niewykształconej opinii publicznej woła w dalszym ciągu jednogłośnie: Musimy mieć prawdziwe kolonie, gdzie niemieccy emigranci mogliby się osiedlać i rozpowszechniać narodowe ideały ojczyzny [...].

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 2, Toruń 1997, s. 72–73.

Źródło C. Fragment artykułu prasowego

Kolonie zaofiarowują wolnym klasom i wyższej warstwie robotniczej metropolii rynek zbytu, którego [ważność] powinna być szczególnie wzięta pod rozwagę. W kraju o starej cywilizacji, gdzie wykształcenie, nauki techniczne i wiedza w ogóle bardzo się [rozwinęły], na rynku pracy dla wolnych zawodów [jest] tłok. Inżynierowie, architekci, lekarze, urzędnicy z pewnymi zdolnościami, nie potrafią znaleźć zatrudnienia [dobrze płatnego] w stosunku do ich umiejętności i talentów. Te kadry zawsze wzbogacające życie kolonialne dają mu do dyspozycji niezmiernie źródła [...].

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 2, Toruń 1997, s. 72–73.

Źródło D. Joseph Rudyard Kipling¹ – fragmenty poematu

Dźwigaj białych ludzi brzemień¹,
Wyślij swych synów daleko,
Niechaj podbite plemiona
Otoczą troskliwą opieką;
Niech służą w ciężkim trudzie
Nowo zdobytym szczepom,
Strwożonym² dzikim ludom,
Wpół diabłom a wpół dzieciom. [...]
Dźwigaj białych ludzi brzemień,
Prowadź te wojny pokoju,
Ujarmij³ głód i choroby
W surowym zaciętym⁴ boju. [...]
Nie wolno Ci się uchylić [...].

¹ Brzemień – ciężar

² Strwożony – przestraszony, zalękniony

³ Ujarmić – tu opanować

⁴ Zacięty – nieustępliwy

¹ Joseph Rudyard Kipling (1865–1936) – angielski prozaik i poeta.

A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1871–1945*, Warszawa 1995, s. 37.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)